

Oosterbeek is de oudste kunstenaarskolonie van Nederland. Museum Veluwezoom beheert van deze kunststroming (1840-1870) zo'n zeshonderd schilderijen. Maar het voortbestaan van het museum, en daarmee ook van de collectie met in totaal 1400 voorwerpen, hangt aan een zijden draadje. Het museum dreigt dakloos te worden, terwijl er volgens voorzitter Annemiek van der Veen van Stichting Museum Veluwezoom een volledig uitgewerkt plan ligt voor de voormalige Oosterbeekse Concertzaal. Zelfs de financiering is geregeld. Het enige wat moet gebeuren, is dat de eigenaar van het gebouw, de gemeente Renkum, meebeweegt.

tekst Annemiek van der Veen, foto Hans Dijkstra

Teken de petitie: veluwezoomconcertzaal. petities.nl, word vriend van de Stichting Museum Veluwezoom en bezoek de tentoonstelling in Museum Veluwezoom, Noord-Veluws Museum en het Franse Barbizon.

Opinie

'Laat het doek voor Museum Veluwezoom niet vallen'

Wellicht hebben de schilders van de Haagse School landelijk en internationaal grotere bekendheid, maar in Oosterbeek en Wolfheze begon halverwege de 19^e eeuw het buiten schilderen. De zuidelijke Veluwezoom met zijn stuwwallen en uiterwaarden oefende zoveel aantrekkingskracht uit, dat veel schilders zich er permanent vestigden of er enige tijd verbleven. Hun werk werd later bekend als de Oosterbeekse School. Johannes Warnardus Bilders, een van de 'founding fathers', trok schilders aan als Anton Mauve, Willem Roelofs, Jozef Israëls en de broers Jacob, Matthijs en Willem Maris. Ook vrouwelijke schilders vestigden zich er: Marie Vos, Adriana Haanen en Marie van Bosse. Vervolgens kreeg Renkum rond 1900 bekendheid door kunstenaarsvereniging Pictura Veluvenis. Museum Veluwezoom beheert een omvangrijke collectie van de Oosterbeekse School en Pictura Veluvenis en vertelt daarmee over het Zuid-Veluwse landschap en de ontwikkeling van de arme boerendorpen tot *place to be*. Nog altijd danken ze hun welvarendeheid aan die periode.

De Oosterbeekse School, die later het predicaat Nederlands Barbizon kreeg, is cultureel erfgoed en opgenomen in de Canon van Nederland. Als 'Erkend Museum' werkt Museum Veluwezoom samen met (inter)nationale musea zoals het Rijksmuseum in Amsterdam en het B.C. Koekkoek-Haus in Kleef (Duitsland). Momenteel is er een tentoonstelling over de Oosterbeekse School in het Noord-Veluws Museum in Nunspeet, maar ook in het Franse Barbizon, de bakermat van het *en plein air* schilderen in Europa.

Concertzaal

Al veertig jaar vindt Museum Veluwezoom onderdak in kasteel Doorwerth. Het was altijd bedoeld als tijdelijk onderkomen. Helaas loopt het contract op 1 juni af. Geldersch Landschap & Kasteelen vernieuwt het concept voor al hun kastelen en wil die

zonder mogelijke belemmeringen kunnen herinrichten. We zijn tijdig over de contractbeëindiging geïnformeerd en hebben een perfect nieuw onderkomen op het oog: de Oosterbeekse Concertzaal. Het gebouw stamt uit dezelfde tijd als onze collectie en past helemaal in die sfeer. De zaal is zelfs een uitloei van de kunstenaarskolonie. De steenrijke Johannes Kneppelhout vestigde zich in Oosterbeek vanwege het landschap. Hij ontving schrijvers, schilders, politici en musici en was mecenas. In 1868 liet hij de Concertzaal bouwen. Het is dé plek om onze collectie te tonen. De zaal is weliswaar niet als museum gebouwd, maar in de schenkingsakte van Kneppelhouts weduwe aan de gemeente staat dat het gebouw zoveel mogelijk in de geest van Kneppelhout gebruikt moet worden, oftewel een culturele bestemming moet krijgen.

Cultureel centrum

Uit ervaring weten we dat de Concertzaal past als een jas. In 2023 hebben we er de collectie landschapsschilderijen van verzamelaar Pim Kwak geëxposeerd. Bezoekers stapten na de tentoonstelling direct het landschap in van schilders die ze hadden bewonderd. Om de band met het landschap te versterken organiseerden we wandelingen en workshops buiten schilderen. Dat was een groot succes en smaakt naar meer. Ons idee is om een cultureel centrum neer te zetten met de museale collectie als spil, waarbij we aansluiting zoeken bij hedendaagse kunstenaars. Ook willen we kleinschalige podiumkunsten een plek geven. Wanneer we een vide bouwen voor het exposeren van kleinere schilderijen, kan de trap ernaartoe als podium dienen. Met uiteenlopende activiteiten trekken we zo verschillende publiek aan en wordt het een levendige plek. Twee mecenasen committeren zich aan ons plan. Je zou zeggen: wat is erop tegen?

Dakloosheid dreigt

De gemeente wil de Concertzaal echter zelf in gebruik nemen voor raadsvergaderingen, ook al is dat niet in overeenstemming met de bedoeling van de schenker. Voor ons is het gemeentehuis bedacht, dat de gemeente zelf om arbo-technische redenen verlaat. De raad is van mening dat we daarnaartoe kunnen, samen met kunstenaars en de bibliotheek. An sich een prima locatie, maar het is tijdelijk en het vraagt flinke investeringen voor de beveiliging en inrichting tot een museale omgeving, terwijl ook het binnenklimaat moet worden verbeterd. Als de gemeenteambtenaren eruit gaan omdat het klimaat ondermaats is, geldt dat ook voor onze collectie, onze vrijwilligers en bezoekers. Waar halen we de financiering voor al deze tijdelijke zaken vandaan? En als we een paar jaar later weer moeten verhuizen: waar naartoe?

De gemeente denkt aan de oude mavo school naast het Airborne Museum. Het plan is om daar een museumkwartier te maken. Mooi idee, maar dat realiseer je niet in een paar jaar en dus worden we alsnog dakloos. Maar lukt het om op den duur een museumkwartier te realiseren, is deze A-locatie dan wel betaalbaar? De gemeentelijke plannen zijn te onzeker en het duurt te lang voordat we een vaste plek krijgen, terwijl we op korte termijn naar de Concertzaal kunnen.

Diep triest

Voor het museum staat het voortbestaan op het spel. De collectie opslaan in een depot is een dure grap. Dat hebben we ervoor over, maar als na een jaar blijkt dat we nergens terecht kunnen, houdt het op. We kijken al of andere musea onze collectie willen opnemen. Dat zou diep triest en een groot verlies voor Oosterbeek en de hele regio zijn. Maar als er geen goed besluit komt, terwijl we zo'n mooi plan hebben dat we zelf kunnen financieren, dan is het over.